

Zorg in en om de school – hoofdbevindingen Zorg- en adviesteams in kort bestek

Het onderwijsbeleid is erop gericht te bevorderen dat scholen kunnen omgaan met verschillen tussen leerlingen en dat meer kinderen en jeugdigen met gedrags- en opvoedingsmoeilijkheden en leerlingen met ontwikkelingsproblemen en beperkingen kunnen profiteren van goed onderwijs in het regulier onderwijs. Scholen, samenwerkingsverbanden en hun besturen richten zich, ook vanuit dit streven, op verdere professionalisering van leerkrachten, goede leergerichte voorzieningen en passende ondersteuning voor leerlingen en leerkrachten. De afgelopen jaren is de leerlingenzorg en zorgstructuur van scholen en samenwerkingsverbanden verder versterkt door de samenwerking van het onderwijs met vooral de jeugdzorg, het speciaal onderwijs, het welzijnswerk, de (geestelijke) gezondheidszorg, de Leerplicht/RMC en de politie te verbeteren. Het gaat daarbij onder meer om het verbeteren van condities voor leren en onderwijzen, de inzet van preventieve en ondersteunende programma's in en om de school, en om afstemming en waar nodig integratie van diagnostiek en zorgverlening. Om betere resultaten te boeken voor leerlingen, om tijdig en snel passende hulp te kunnen bieden aan leerlingen en waar nodig hun leerkrachten en gezinnen, en om deze hulp goed af te stemmen op de (speciale) onderwijszorg, bevordert het kabinet de verdere ontwikkeling en kwaliteitsverbetering van zorg- en adviesteams (ZAT's) in het onderwijs.

Het kabinet wil dat alle scholen voor basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroeps- onderwijs kunnen beschikken over een goed werkend ZAT waarin structurele samenwerking van het onderwijs met relevante partijen is geborgd. In het speciaal onderwijs is deze ontwikkeling in het schooljaar 2009/2010 een prioriteit geworden. In dit factsheet zijn voor 2010 de belangrijkste resultaten vervat van het jaarlijkse monitor-onderzoek naar de zorgstructuur van scholen en samenwerkingsverbanden en vooral de ZAT's in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Dit jaar zijn voor het eerst ook scholen voor speciaal onderwijs in het onderzoek opgenomen.

Stabiel percentage ZAT's in primair en voortgezet onderwijs, groei bij ROC's

Een ZAT is een multidisciplinair team van professionals uit het (speciaal) onderwijs, het welzijnswerk, de jeugdzorg, leerplichtzaken/RMC, de (geestelijke) gezondheidszorg en de politie die structureel samenwerken om kinderen en jeugdigen met (vermoedens van) emotionele, gedrags-, ontwikkelings- en/of leerproblemen en hun gezinnen en scholen te ondersteunen.

Het ZAT is ingebed in de zorgstructuur van de school en sluit aan bij de leerlingenzorg van het onderwijs. De professionals in het ZAT beoordelen snel en vakkundig signalen van leerkrachten die wijzen op de behoefte aan extra zorg voor een leerling. Het ZAT biedt zelf directe

ondersteuning en/of activeert zo snel mogelijk de juiste hulp en ondersteuning voor de leerling, zijn ouders en docenten en stemt deze hulp af op de geboden (speciale) onderwijszorg. De ZAT's richten zich tevens op vroeg-signalering en de inzet van preventieve programma's in en om de school.

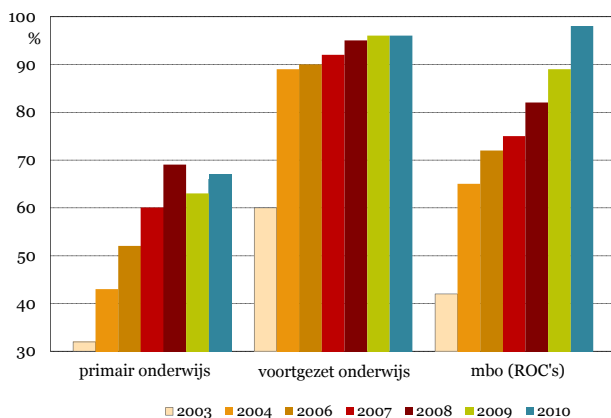
In 2010 hebben nagenoeg alle scholen voor voortgezet onderwijs en de ROC's de beschikking over een of meer ZAT's. Daarmee is de kwantitatieve kabinetsdoelstelling van een landelijk dekkend netwerk van ZAT's voor deze sectoren bereikt. In het primair onderwijs is de dekking van ZAT's gestabiliseerd.

In het *primair onderwijs* is sprake van een bovenschools ZAT, dat werkt voor een regionaal (WSNS-)netwerk van

scholen. In 2010 rapporteert 67% van de WSNS-verbanden over een ZAT of soortgelijk multidisciplinair casusoverleg te beschikken. Dat was 63% in 2009 en 69% in 2008 maar de verschillen zijn niet statistisch significant. Driekwart van de basisscholen (74%) heeft toegang tot een ZAT.

WSNS-verbanden zonder ZAT beschikken veelal over een combinatie van een zorgteam op scholen en leerlingenzorg van het samenwerkingsverband.

Figuur 1 Ontwikkeling ZAT's per onderwijssector, 2003-2010

Bij het *voortgezet onderwijs* meldt, evenals in 2009, 96% van de schoollocaties dat zij over een ZAT beschikken. Er zijn in Nederland circa 50 scholen zonder ZAT (4%) waarvan 1% bezig is met de oprichting van een ZAT. De meest genoemde reden voor de afwezigheid van een ZAT is dat deze scholen vinden dat hun schoolinterne zorg in combinatie met bilaterale samenwerkingsrelaties met externe instellingen bij de ondersteuning van leerlingen, ouders en docenten, toereikend is.

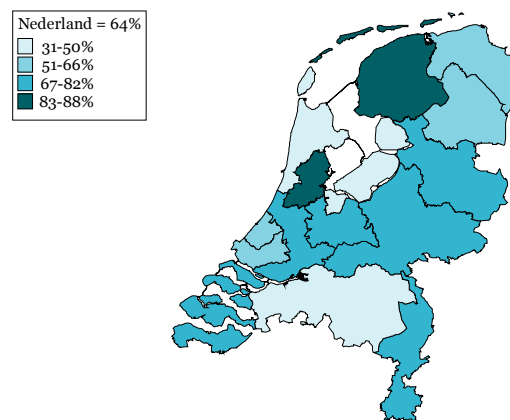
In 2010 zag het *middelbaar beroepsonderwijs* het percentage ROC's met een ZAT groeien van 89% naar 98%. Voor de AOC's en vakscholen met een mbo-afdeling, waar de ZAT-ontwikkeling later op gang is gekomen, bedragen de respectieve percentages 77% en 42%.

In het (*voortgezet*) *speciaal onderwijs*, in het bijzonder bij scholen in REC-cluster 2, 3 en 4, heeft het NJi in 2010 voor het eerst onderzoek verricht naar de organisatie van de leerlingenzorg en ZAT's. In deze onderwijssector rapporteert 71% van de schoolvestigingen dat zij een ZAT of een soortgelijk multidisciplinair casusoverleg hebben.

Het ZAT bestaat op 57% van de scholen uit de Commissie van Begeleiding (CvB) uitgebreid met de deelname van externe instellingen (en soms ook leden van het intern zorgteam van de school).

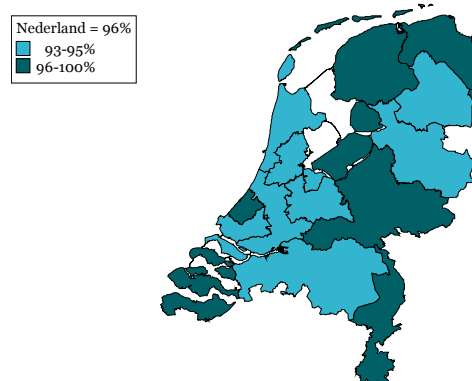
In twee van de vijftien provincies/grootstedelijke regio's ligt het percentage ZAT's in het *primair onderwijs* boven het landelijk gemiddelde (Friesland en de Stadsregio Amsterdam). In Flevoland, Noord-Holland en Noord-Brabant ligt het aandeel ZAT's onder het landelijk cijfer.

Figuur 2 WSNS-verbanden met een ZAT naar provincies/grootstedelijke regio's, tweejaargemiddelde 2009-2010

In zeven provincies/grootstedelijke regio's is het percentage ZAT's in het *voortgezet onderwijs* even hoog of iets hoger dan het landelijk gemiddelde. In de resterende acht regio's ligt het aandeel (net) onder het gemiddelde.

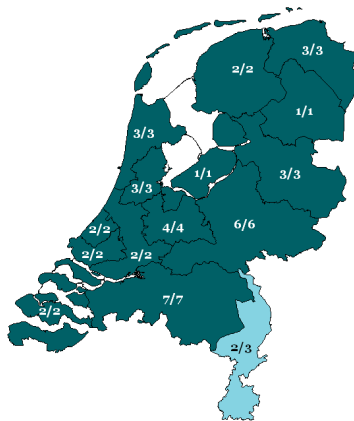
Figuur 3 Scholen voor voortgezet onderwijs met een ZAT naar provincies/grootstedelijke regio's, tweejaargemiddelde 2009-2010

Met een dekkinggraad van 98% hebben alle provincies een ROC een of meer ZAT's; alleen in Limburg ligt de

dekkingsgraad lager. Twee van de drie ROC's in Limburg hebben een ZAT. Het derde ROC heeft weliswaar een multidisciplinair afstemmingsoverleg dat functioneel een ZAT is, maar dat wordt door de school niet als ZAT betiteld.

Figuur 4 ROC's met een ZAT naar provincies/grootstedelijke regio's, 2010

Een ZAT in het primair onderwijs is beschikbaar voor gemiddeld 8.145 leerlingen. Dit noemen we het bereik. In het voortgezet onderwijs is het bereik van een ZAT 742 leerlingen.

Bij de ROC's varieert het bereik van 50 tot 20.000 deelnemers. De helft van de ZAT's in het ROC is beschikbaar voor 50 tot 2500 deelnemers, de resterende helft voor meer dan 2500 deelnemers.

Het ZAT in het speciaal onderwijs bereikt gemiddeld 139 leerlingen.

In het *primair onderwijs* is een belangrijke rol weggelegd voor het zorgteam. In een zorgteam op schoolniveau werken de jeugdverpleegkundige en de schoolmaatschappelijk werker samen met de intern begeleider van de school. Zij bieden met hun specifieke kennis aanvullende ondersteuning in de vorm van hulpverlening, laagdrempelig overleg en consultatie aan de school. De bovenschoolse ZAT's in het primair onderwijs werken aanvullend op het zorgteam van de scholen.

In 2010 beschikt 71% van de basisscholen over een zorgteam, in 2009 was dat 57%.

De helft van de scholen (52%) heeft de beschikking over een zorgteam én toegang tot een ZAT. Een vijfde (19%) heeft een zorgteam maar geen toegang tot een ZAT, 24% heeft geen zorgteam maar wel toegang tot een ZAT en bij 6% ontbreken allebei.

In het *voortgezet onderwijs* heeft bijna elke schoollocatie een of meer zorgcoördinatoren in dienst en beschikt 82% van de schoollocaties over een intern zorgoverleg.

Ook in het *middelbaar beroepsonderwijs* is in de zorgstructuur een belangrijke rol weggelegd voor de zorgcoördinator. Bijna alle ROC's (96%) hebben inmiddels een of meer zorgcoördinatoren of medewerkers met een soortgelijke functie in dienst. Evenzo wordt er door ROC's veel waarde toegekend aan interne zorgteams. Interne zorgteams bestaan uit specialisten van de eigen school die aanvullende begeleiding en zorg bieden daar waar de basisbegeleiding haar grenzen bereikt heeft. Acht van iedere tien ROC's (82%) hebben een of meer interne zorgteams en 7% is bezig deze op te zetten. De resterende 11% heeft ze niet.

Bij 96% van de scholen in het *speciaal onderwijs* is een Commissie van Begeleiding aanwezig. Daarnaast meldt 54% van de scholen dat zij een zorgteam hebben van eigen medewerkers voor het volgen en bespreken van leerlingen.

Expertise en samenwerking met ZAT-partners hoog gewaardeerd

In het *primair onderwijs* waarderen ZAT's evenals in voorgaande jaren vooral de expertise van de deelnemende instellingen (97%) en hun onderlinge samenwerking (91%) hoog.

Scholen in het *voortgezet onderwijs* zijn ook in 2010 positief over de expertise van de deelnemende partijen (90%), de onderlinge samenwerking tussen de ZAT-partners (89%) en de wijze waarop werkafspraken tussen partners tijdens casusbesprekingen worden vastgelegd (83%).

Bij het *middelbaar beroepsonderwijs* blijven ROC's tevreden met de onderlinge samenwerking (95% vindt deze goed tot zeer goed), de expertise van de deelnemers aan het ZAT (86%), en in 2010 vaker dan voorheen de afstemming van de school met de externe instellingen (84%).

Bekende en nieuwe verbeterpunten

Enkele onderdelen van het functioneren van het ZAT in het *primair onderwijs* komen, gelet op hun matige scores, net als vorig jaar voor verbetering in aanmerking.

Gevraagd naar verbeterpunten voor het ZAT worden net als vorig jaar enkele onderdelen genoemd. Het betreft de inzet van preventieve programma's van externe instellingen in de scholen en de omvang van hulpprogramma's die ingezet worden vanuit het ZAT. In 2010 scoort daarnaast de mate van inbedding van het bovenschoolse ZAT in de lokale zorgstructuur voor de jeugd en de afstemming met de lokale zorgstructuur laag.

Bij het *voortgezet onderwijs* blijft ook in 2010 de omvang van hulpprogramma's die ingezet (kunnen) worden vanuit het ZAT, een terugkerend verbeterpunt. Daarnaast vinden scholen dat de informatievoorziening over de voortgang in het ZAT naar leerlingen en/of de ouders én naar docenten en mentoren beter kan. Dit geldt ook voor het gezamenlijk regelen van overbruggingshulp in het geval er zich wachtlijsten bij zorginstellingen voordoen.

In het oordeel van de ZAT-voorzitters in het *mbo* komen vier verbeterpunten naar voren: de tijdige verwijzing van deelnemers naar het ZAT, de adequate consultatiemogelijkheden voor docenten, de snelheid van handelen door het ZAT, en de inbedding van het ZAT in de structuur van de interne deelnemerszorg op de school.

Oordeel over resultaten ZAT

In het oordeel van *WSNS-verbanden* over de behaalde resultaten van het ZAT is de laatste jaren weinig veranderd, alleen de volgorde wisselt in de tijd. De top vier van gepercipieerde resultaten, die in (zeer) hoge mate zijn behaald, ziet er als volgt uit:

- een goede probleemtaxatie en diagnostiek;
- het snel mobiliseren van passende begeleiding of hulp;
- een goede afstemming van de onderwijszorg en hulp van externe instellingen;
- een doeltreffende aanpak van problemen.

Ook voor scholen voor *voortgezet onderwijs* is het oordeel over de resultaten van het ZAT ten opzichte van voorgaande jaren niet veranderd. De resultaten die in (zeer) hoge mate zijn bereikt, betreffen:

- het snel mobiliseren van passende begeleiding of hulp;
- een doeltreffende aanpak van problemen;
- een goede afstemming tussen onderwijszorg en externe hulp;
- een goede probleemtaxatie en diagnostiek.

Volgens de *ROC's* dragen de ZAT's in hoge mate bij aan:

- een betere samenwerking tussen school en externe instellingen bij hulpverlening;
- verdieping en verbreding van de probleemstelling;
- een doeltreffende aanpak van problemen van deelnemers;
- snel mobiliseren van begeleiding of hulp.

Hogere deelnamecijfers speciaal onderwijs in ZAT's PO, VO en MBO

Het ZAT is samengesteld uit medewerkers van het (speciaal) onderwijs en partnerinstellingen uit sectoren als de jeugdzorg, (geestelijke) gezondheidszorg, welzijnswerk, leerplicht en veiligheid. Een aantal instellingen wordt in het referentiemodel van het NJi tot de kernpartijen van het ZAT gerekend. Deze kerninstellingen verschillen per onderwijssector. In de onderstaande tabellen staan voor deze en enkele andere participerende instellingen de deelnamecijfers aan het ZAT vermeld.

In het *primair onderwijs* is het ZAT naast medewerkers uit het onderwijs uit de volgende instellingen samengesteld: jeugdarts, (school)maatschappelijk werk, bureau jeugdzorg, orthopedagoog/gz-psycholoog en REC-cluster 3 en 4.

Tabel 5 Samenstelling ZAT's in PO naar (kern)instellingen, 2005-2010 (in procenten)

	2010	2009	2008	2005
jeugdgezondheidszorg	95	93	93	86
maatschappelijk werk	94	97	90	84
bureau jeugdzorg	90	90	80	64
orthopedagoog/gz-psycholoog	86	81	-	-
REC-4	84	54	58	55
REC-3	79	47	47	53
leerplichtambtenaar	77	76	65	31
jeugd-ggz	66	65	54	31
politie	65	64	47	20

(-) niet naar gevraagd

De deelname van de kernpartijen in de ZAT's binnen het primair onderwijs is op twee partijen na ook in 2010 stabiel gebleven. In minimaal 90% van de ZAT's nemen een jeugdarts, een maatschappelijk werker en een medewerker van bureau jeugdzorg deel aan de casusbesprekingen. In 86% van de ZAT's neemt een orthopedagoog/gz-psycholoog deel. De deelnamecijfers voor REC-cluster 3 en 4 zijn opmerkelijk (en statistisch significant) hoger dan in voorgaande jaren.

In het *voortgezet onderwijs* vormen naast onderwijs-medewerkers het maatschappelijk werk, bureau jeugd-zorg, de jeugdgezondheidszorg, de leerplichtambtenaar en de politie de kernpartners van het ZAT.

Tabel 6 Samenstelling ZAT's in VO naar (kern)instellingen, 2004-2010 (in procenten)

	2010	2009	2008	2007	2004
leerplichtambtenaar	99	97	97	95	81
jeugdgezondheidszorg	97	96	97	95	87
maatschappelijk werk	85	87	79	79	69
politie	72	69	66	63	50
bureau jeugdzorg	71	73	72	71	64
jeugd-ggz	34	30	31	31	23
REC-4	*41	34	25	20	-

(*) significant verschil t.o.v. 2009 ($p < 0.05$)

In vergelijking met 2009 is de deelname van het REC-cluster 4 in het ZAT toegenomen. Bij de overige (kern-)partijen is de deelname stabiel. In 2010 neemt in bijna alle ZAT's een leerplichtambtenaar of een jeugdarts/-verpleegkundige deel. Bij 85% van de ZAT's participeert een maatschappelijk werker. Politie en bureau jeugdzorg volgen met 72% en 71%.

De kern van het ZAT in het *middelbaar beroepsonderwijs* bestaat volgens het referentiemodel uit acht partijen: maatschappelijk werk, RMC, bureau jeugdzorg, leerplichtambtenaar, ggz, jeugdgezondheidszorg, politie en REC-cluster 4.

Tabel 7 Samenstelling ZAT's bij ROC's naar (kern)instellingen, 2006-2010 (in procenten)

	2010	2009	2008	2006
maatschappelijk werk	*100	90	82	68
leerplichtambtenaar	93	92	85	73
politie	*81	58	67	55
gezondheidszorg	77	66	56	41
bureau jeugdzorg	72	74	74	59
RMC	67	79	80	64
ggz	67	63	79	55
REC-4	51	34	32	-
verslavingszorg	51	71	63	59

(*) significant verschil t.o.v. 2009 ($p < 0.05$)

In 2010 is de deelname van het maatschappelijk werk en de politie aan het ZAT significant toegenomen. Ook bij de gezondheidszorg en REC-cluster 4 meten we hogere deelnamecijfers maar de verschillen met 2009 zijn niet significant. Bij de RMC en de verslavingszorg zien we

lagere percentages. De leerplichtambtenaar en de maatschappelijk werker vormen samen de kern van de meeste ZAT's in het mbo.

Bij het *speciaal onderwijs* hangt de samenstelling van het ZAT samen met het REC-cluster waaraan de school verbonden is en de aanwezige afdeling(en) op de school (SO en VSO). Voor deze onderwijssector zijn thans nog geen kernpartijen aangewezen. In tabel 8 zijn voor het totaal en twee REC-clusters de deelnamepercentages voor alle partijen vermeld.

Tabel 8 Samenstelling ZAT's in SO/VSO-scholen naar instellingen en clusters, 2010 (in procenten)

	REC-3	REC-4	totaal
jeugdgezondheidszorg	60	66	64
maatschappelijk werk	56	55	57
leerplichtambtenaar	43	66	*54
bureau jeugdzorg	41	60	50
politie	38	55	*45
MEE	52	37	40
jeugd-ggz	26	50	*39
REC-4	27	33	31
overige jeugdzorg	14	29	22
lvg-zorg	21	23	21
UWV	29	12	*17
REC-3	27	9	*15
REC-2	18	7	*14
verslavingszorg	2	20	*12
justitiële jeugdzorg	7	13	11
jeugdzorg plus	7	14	10
RMC	5	9	7

(*) significant verschil tussen clusters ($p < 0.05$)

Sommige externe partijen zoals de jeugdgezondheidszorg, het maatschappelijk werk, bureau jeugdzorg en de jeugd-ggz, komen in ZAT's van alle clusters voor. Andere partijen zoals de leerplichtambtenaar, politie en MEE, zijn in een of twee clusters vaker of juist minder vaak vertegenwoordigd (de significante verschillen tussen clusters zijn met een asterisk in de tabel aangeduid).

Formalisering inzet instellingen in ZAT wisselt met onderwijssector

De ZAT's maken afspraken met deelnemende instellingen over hun inzet in het ZAT. Het percentage mondelinge of schriftelijke afspraken tussen ZAT en partners varieert met onderwijstype en deelnemende instellingen.

Bij het *primair onderwijs* loopt het percentage schriftelijke afspraken met instellingen op van 35% tot 73%. Met de jeugdgezondheidszorg, het maatschappelijk werk en bureau jeugdzorg zijn de werkafspraken het vaakst geborgd. De percentages voor alle partijen in 2010 wijken niet statistisch significant af van die voor 2009.

Tabel 9 ZAT's in PO naar schriftelijke afspraken over deelname van (kern)instellingen, 2005-2010 (in procenten)

	2010	2009	2008	2005
jeugdgezondheidszorg	73	61	53	72
maatschappelijk werk	72	74	62	76
orthopedagoog/gz-psycholoog	70	73	-	-
bureau jeugdzorg	61	63	57	44
REC-4	40	48	39	30
REC-3	35	45	29	27
leerplichtambtenaar	46	50	47	23
jeugd-ggz	46	43	45	10

Vier van de vijf kerninstellingen in het ZAT van het voortgezet onderwijs hebben in meer dan de helft van de ZAT's de werkafspraken schriftelijk vastgelegd.

Tabel 10 ZAT's in VO naar schriftelijke afspraken over deelname van (kern)instellingen, 2004-2010 (in procenten)

	2010	2009	2008	2007	2004
maatschappelijk werk	*62	56	54	53	57
jeugdgezondheidszorg	*58	53	52	49	52
leerplichtambtenaar	*56	50	50	45	43
bureau jeugdzorg	54	50	51	48	49
politie	35	30	32	28	23
jeugd-ggz	33	38	34	31	27
REC-4	*27	19	28	24	-

(*) significant verschil t.o.v. 2009 ($p < 0.05$)

De percentages voor deze vier partijen variëren van 54% tot 62%. De inzet van het maatschappelijk werk is het vaakst schriftelijk vastgelegd (62%), gevolgd door de jeugdgezondheidszorg, de leerplichtambtenaar en bureau jeugdzorg.

In vergelijking met 2009 hebben vier partijen in het ZAT significant vaker afspraken over deelname schriftelijk vastgelegd. Dat geldt voor het maatschappelijk werk, de jeugdgezondheidszorg, de leerplichtambtenaar en REC-cluster 4.

Afspraken over de samenwerking tussen het *mbo* en externe instellingen voor zorg, welzijn, veiligheid en

(speciaal) onderwijs worden mede om efficiencyredenen centraal geregeld en niet op elke afzonderlijke vestiging of per groep van opleidingen. De helft van de ROC's (53%) meldt dat zij met externe instellingen een ZAT-convenant hebben gesloten waarin de samenwerking is geregeld. Ruim een kwart (28%) is met de voorbereiding van een ZAT-convenant bezig.

Bij de ROC's zijn in 34% tot 74% van de ZAT's schriftelijke afspraken over de deelname van kerninstellingen gemaakt.

Tabel 11 ZAT's bij ROC's naar schriftelijke afspraken over deelname van (kern)instellingen, 2007-2010 (in procenten)

	2010	2009	2008	2007
maatschappelijk werk	*74	50	54	51
RMC	*66	37	38	37
gezondheidszorg	64	52	48	50
leerplichtambtenaar	63	43	43	41
bureau jeugdzorg	52	50	46	48
ggz	52	42	48	50
politie	34	36	34	35
verslavingszorg	46	33	48	44

(*) significant verschil t.o.v. 2009 ($p < 0.05$)

Ten opzichte van 2009 noteren we vooral voor het maatschappelijk werk en de RMC een hoger percentage ZAT's dat de samenwerking in een document heeft vastgelegd. Bij het maatschappelijk werk kan dat hoogstwaarschijnlijk worden verklaard door de impulsmaatregel van de overheid waardoor ROC's nauwer met het maatschappelijk werk samenwerken.

In het *speciaal onderwijs*, waar de ZAT-ontwikkeling later op gang is gekomen, zijn in vergelijking met andere onderwijssectoren werkafspraken het minst vaak schriftelijk vastgelegd.

De ZAT's hebben het vaakst samenwerkingsafspraken gemaakt met het maatschappelijk werk (38%) en de jeugdgezondheidszorg (36%). Bij de andere partijen waarmee scholen in het ZAT samenwerken, ligt het percentage schriftelijke afspraken tussen 10% en 19%.

Tabel 12 ZAT's in SO naar schriftelijke afspraken over deelname van meest samenwerkende instellingen, 2010 (in procenten)

maatschappelijk werk	38
jeugdgezondheidszorg	36
REC-4	19
leerplichtambtenaar	17
lvg-zorg	17
bureau jeugdzorg	16
MEE	16
jeugd-ggz	13
politie	13
overige jeugdzorg	10

Minder bestuurlijk overleg in PO, VO en MBO

In 2010 voert 62% van de *WSNS-verbanden* bestuurlijk overleg met alle of een deel van de betrokken gemeenten over de inzet van externe instellingen in het ZAT. Dat was 65% in 2009 en 58% in 2008. Drie van iedere tien (29%) voeren hierover geen overleg maar 10% zegt met de voorbereidingen bezig te zijn.

De helft van de *WSNS-verbanden* die overleg over de inzet van externe instellingen voeren, heeft met de gemeente(n) hierover schriftelijke afspraken gemaakt. Bij 61% van de *WSNS-verbanden* is er overleg met de gemeente(n) over de inzet van externe instellingen in het zorgteam op de scholen. Bij 22% is dit geen onderwerp van gesprek.

Naast overleg over ZAT's en zorgteams voert 59% tot 78% van de *WSNS-verbanden* regelmatig overleg over andere thema's zoals de inzet van het schoolmaatschappelijk werk, de samenwerking met het CJG, passend onderwijs en doorgaande zorglijnen naar het VO.

Bij het *voortgezet onderwijs* zien we dat 43% van de samenwerkingsverbanden of schoolbesturen periodiek met de gemeenten overlegt over de inzet van grotendeels) gemeentelijk gefinancierde, externe instellingen in de ZAT's van de aangesloten scholen. In 2009 noteerde nog 68% overleg te voeren. Meer dan de helft (55%) meldt geen periodiek overleg met de gemeente te voeren maar 18% rapporteert dit overleg wel voor te bereiden. De helft van de samenwerkingsverbanden die met de gemeente overleg voeren (47%), hebben de uitkomsten schriftelijk vastgelegd.

In 2010 meldt 79% van de *ROC's* dat er bestuurlijk overleg met de gemeente(n) plaatsvindt over verschillende thema's, zoals de inzet van lokaal gefinancierde instellingen in het ZAT, het schoolmaatschappelijk werk, veiligheid in en om de school, de aanpak van voortijdig schoolverlaten, en de aansluiting met de arbeidsmarkt voor risicoleerlingen. In 2009 was dat 91% van de scholen.

Tweederde van de scholen (67%) rapporteert dat zij met gemeenten schriftelijke afspraken hebben gemaakt over bovengenoemde en andere thema's op het gebied van zorg en onderwijs. In 2009 gold dat voor 83% van de *ROC's*.

De afspraken tussen het mbo en gemeenten hebben vooral betrekking op:

- de handhaving van de leerplicht/inzet van RMC;
- het veiligheidsbeleid op en rond de school;
- de inzet in gecombineerde programma's onderwijs-zorg-arbeid;
- de aansluiting van school op de arbeidsmarkt voor risicoleerlingen.

Tweederde van de scholen voor *speciaal onderwijs* (65%) (of hun schoolbestuur) heeft geregeld bestuurlijk of ambtelijk overleg met de gemeente(n) in hun werkgebied. Twaalf procent voert geen overleg en bij 23% van de scholen is dat onbekend.

Het overleg gaat voornamelijk over de ontwikkelingen rond passend onderwijs, leerlingenvervoer, de aanpak van (problematisch) schoolverzuim en de samenwerking met het regulier onderwijs over het zorgaanbod in het regulier onderwijs, zoals reboundvoorzieningen en (preventief) ambulante begeleiding.

Een vijfde van de scholen of schoolbesturen (18%) zegt periodiek bestuurlijk of ambtelijk overleg te voeren met de provincie of grootstedelijke regio. Daarbij gaat het voornamelijk over de afstemming van de indicatiestelling speciale onderwijszorg, jeugdzorg en/of AWBZ-zorg, de inzet van specialistische geïndiceerde zorg en de samenwerking met bureau jeugdzorg.

Colofon en verantwoording

drs. Paolo van der Steenhoven (Nederlands Jeugdinstituut/NJi)
prof. drs. Dolf van Veen (CAOP, ambassadeur Samenwerken voor de Jeugd
voor de ministeries van OCW en VWS en de VNG)

Nederlands Jeugdinstituut
Postbus 19221 3501 DE Utrecht
T: 030 230 6693 F: 030 230 6312
E: onderwijsjeugdzorg@nji.nl W: www.zat.nl

Overname van gegevens is met bronvermelding toegestaan.

De resultaten in de factsheet zijn afgeleid uit de antwoorden uit schriftelijke en digitale vragenlijsten van de jaarlijkse monitor. Het onderzoek vond plaats in het najaar 2010 en voorjaar 2011.

Er hebben 94 van 239 WSNS-verbanden in het *PO* meegewerkt aan het onderzoek. De respons is representatief voor de kenmerken omvang van het WSNS-verband en de spreiding van de WSNS-verbanden over provincies en grootstedelijke regio's.

In 2010 hebben voor het eerst scholen in het (voortgezet) speciaal onderwijs deelgenomen. Het betreft 184 van de 509 schoolvestigingen in REC-clusters 2, 3 en 4. De respons is een getrouwe afspiegeling voor de volgende kenmerken: cluster, afdeling, vestigingsgrootte gemeten in leerlingaantallen en de spreiding van scholen over provincies en grootstedelijke regio's.

Bij het VO hebben 662 van de 1281 schoolvestigingen de jaarlijkse vragenlijst ingevuld. De respons is een getrouwe afspiegeling voor de volgende kenmerken: onderwijstypen, vestigingsgrootte gemeten in leerlingaantallen, spreiding van scholen over provincies en de urbanisatiegraad van de gemeenten waarin scholen zijn gevestigd.

In het mbo hebben 57 van de 69 aangeschreven ROC's, AOC's en vakscholen meegewerkt. Ten behoeve van de vergelijkbaarheid in de tijd zijn in de factsheet alleen antwoorden van 39 responderende ROC's opgenomen, aangevuld met de antwoorden van 43 ZAT-voorzitters bij ROC's.
